

Hindoeïsme

Ontstaan

Het hindoeïsme is niet ontstaan door een profeet of stichter. Meer dan 4000 jaar geleden hadden de mensen in Noord-India (nu Pakistan), in de enorme vallei waar de rivier de Indus stroomt, verschillende gebruiken, verhalen, oude boeken, en ze geloofden in verschillende goden. Omdat het een bijzonder vruchtbaar gebied was trokken er soms ook andere volken naar toe. De mengelmoes van verhalen, gebruiken en rituelen zijn we later hindoeïsme gaan noemen. Deze oude godsdienst is genoemd naar de rivier de Indus.

Hindoes vind je vooral in India. Verder leven er hindoes in onder andere Zuidoost Azië, Zuid-Afrika, Noord Amerika en Engeland. Aan het einde van de 19^e eeuw vertrokken hele groepen mensen uit India naar Suriname om daar te werken als arbeiders. Er ontstonden hindoe gemeenschappen en er werden tempels gebouwd. Vanuit Suriname zijn er veel hindoes naar Nederland gegaan, met name na de onafhankelijkheid van Suriname in 1975. Er leven nu in Nederland zo'n 200.000 hindoes. Men schat dat er bijna 1 miljard hindoes zijn in de wereld.

Geloof

Hindoes geloven in Brahman, dat is een goddelijke kracht die in alle natuurlijke dingen aanwezig is. Omdat Brahman de kern is van alles, verdienen alle mensen, dieren, planten en andere dingen in de natuur eerbied en respect. Brahman is onzichtbaar en je kunt er geen afbeelding van maken. Hindoes kennen wel heel veel verschillende goden. Al deze goden laten een stuk van Brahman zien.

De drie belangrijkste goden zijn:

Brahma (niet te verwarren met Brahman) laat de scheppende kracht van Brahman zien. Brahma is de god die het heelal heeft geschapen. Hij wordt afgebeeld met vier hoofden die naar de vier windrichtingen kijken. Zijn vrouw, Saraswati, is de godin van de kunst en het onderwijs.

Vishnu is de beschermer van het heelal. Hij is de zonnegod die licht en leven geeft. Vaak wordt hij afgebeeld op een adelaar of slapend op een reuzenslang. Zijn vrouw is Lakshmi, de godin van geluk en rijkdom.

Shiva staat voor de vernietigende kracht van Brahman. Shiva laat alles vergaan, zodat het vervolgens weer opnieuw kan beginnen. Shiva is dan ook de god van de wedergeboorte. Hij wordt onder andere afgebeeld als heer van de dans omringd door een vlamcirkel, die de nooit eindigende cirkel van de tijd symboliseert. Zijn vrouw is de godin Parvati. Zij wordt vereerd als vriendelijke en zachte moedergodin.

Heilige boeken

Hindoes hebben heel veel verschillende heilige boeken. Het zijn verzamelingen van gebeden, verhalen en leefregels die steeds zijn doorverteld. De oudste teksten zijn de Veda's. Deze zijn 3500 jaar geleden verzameld. Met name de Rig Veda (lied van de kennis) is bekend en bestaat uit liederen en regels voor het vereren van de goden. De teksten zijn opgeschreven in het Sanskriet, de heilige taal van India. Deze taal wordt niet gesproken maar nog wel gelezen en gebruikt bij gebeden. De Upanishaden gaan over de relatie tussen een mens en Brahman (de goddelijke kern in ieder mens). Deze zijn ongeveer 800 jaar voor onze jaartelling opgeschreven. De Bhagavad Gita en de Ramayana worden ook wel heldengedichten genoemd. Het zijn avonturen en liefdesverhalen. Ze zijn ongeveer 2000 jaar oud, maar worden nog vaak gelezen, gespeeld en gedanst, en ook verfilmd.

Samenkomst

Hindoes komen samen in de mandir (tempel). Sommige hindoes gaan daar dagelijks heen om te bidden en offers te brengen aan de goden. Veel hindoes gaan naar de mandir op feestdagen, of voor speciale gelegenheden zoals een huwelijk. Voordat men de mandir ingaat, worden de schoenen uitgedaan. Vaak zet de pandit (priester) een rode stip (tilaka) op het voorhoofd van de mensen als een teken van zegen. De mensen nemen bloemen, fruit of lekkernijen mee om te offeren aan de goden. De pandit legt die offergaven voor de godenbeelden neer om gezegend te worden. Aan het einde van een gebedsdienst worden de offergaven verdeeld onder de gelovigen en worden ze samen opgegeten. Tijdens de gebedsdienst wordt er gebeden en gezongen en voert de pandit rituelen uit. Veel mensen hebben thuis ook een altaar met daarop enkele godenbeelden. Hier bidt men 's ochtends en 's avonds samen met de gezinsleden (of soms alleen). Voor de beelden worden bijvoorbeeld bloemen, wierook, kaarsen, water en fruit neergezet.

Dood

Hindoes geloven dat mensen een ziel (atman) hebben. Deze atman is een stukje van Brahman (de kern van alle natuurlijke dingen is een stukje van god). Als mensen doodgaan, dan blijft de atman bestaan. Hindoes geloven dat je atman, nadat je bent gestorven, opnieuw geboren wordt in een ander lichaam. Afhankelijk van je goede en slechte daden in je vorige leven, wordt je nieuwe leven moeilijker of makkelijker. Als je bijvoorbeeld altijd heel gemeen bent geweest voor dieren, dan zou je in je nieuwe leven best als een dier geboren kunnen worden. Hindoes worden gecremeerd, omdat ze geloven dat door verbranding van het dode lichaam de atman vrij kan komen. Reïncarnatie (opnieuw geboren worden) klinkt misschien aantrekkelijk, maar hindoes streven ernaar om verlost te worden uit de cirkel van wedergeboorten. Werken aan die verlossing kunnen ze bijvoorbeeld doen door zich in hun leven helemaal over te geven aan het aanbidden van een god, maar ook door het doen van goede daden (en nalaten van slechte daden).

Rituelen, symbolen en gebruiken

Aan het begin van een puja (eredienst) in de mandir (tempel) wordt er een bel geluid, om de gelovigen eraan te herinneren dat ze zich moeten concentreren op de puja en alle verkeerde gedachten moeten verdrijven. Het bellen schudt ook de goden als het ware wakker uit hun slaap. Meestal wordt er wierook gebrand bij een puja. De zoete geur herinnert aan Brahmans aanwezigheid. Iedereen ruikt dezelfde geur en zo ervaart men de eenheid van Brahmans aanwezigheid. Met brandende wierook wordt er rond de beelden gezwaid en vervolgens wordt de wierook in een wierookhouder aan de voet van het beeld gezet. Hindoes maken graag gebruik van vuur bij een puja. In een vuurbak wordt het vuur ontstoken en onder het opzeggen van gebeden (mantra's) worden ondermeer verschillende kruiden, zaden en rijst geofferd. Het vuur zorgt voor het overbrengen van de gaven aan de verschillende goden. Het is een soort van doorgeefluik. Tijdens de puja worden er offergaven zoals fruit, zoetigheden en water bij de godenbeelden gezet. Deze worden gezegend en na de dienst gezamenlijk opgegeten. Ook worden de godenbeelden vaak gewassen met water of melk.

Het Ohm-teken wordt vaak gebruikt als symbool voor het hindoeïsme. Ohm is een lettergreep van een hele oude taal uit India. Deze taal werkt niet met een alfabet van losse letters, maar heeft een alfabet van lettergrepen. De lettergreep 'ohm' heeft een hele speciale betekenis gekregen. Ohm wordt gebruikt als een soort gebed om de goddelijke kracht in jezelf (brahman = atman) te voelen. De klank van 'ohm', als je hem goed opzegt, beweegt zich door je lichaam. Het begint met een 'A' die komt uit je mond en keel. Dan de 'U' (uitgesproken als OE) gaat door je borst en de 'M' klinkt door in je maagstreek.

Om goed te leven en zo een beter volgend leven te krijgen moet een hindoe ondermeer:

- Goed zorgen voor alles wat leeft: voor je familie en vrienden, en ook voor de dieren en de natuur. En ook goed voor jezelf zorgen natuurlijk.
- Tevreden zijn met wat je hebt
- Vriendelijk en geduldig zijn
- Goed leren en in alles de waarheid zoeken. Je best doen op school en in je werk.
- Proberen je geest aan God te geven

Feesten

Het kleurrijke Holifeest markeert het einde van de winter. Op de avond voor Holi worden brandstapels gebouwd om de poppen van de kwade heks Holika te verbranden. De legende vertelt dat Holika haar neef Prahlada probeerde te doden omdat hij de god Vishnu vereerde, maar daarbij werd de heks zelf gedood. Met het verbranden van Holika wordt symbolisch het kwaad verbrand. Tijdens het holifeest bestrooien de mensen elkaar met gekleurd poeder dat doet denken aan de frisse kleuren van de lente.

Divali is ook bekend als het lichtjesfeest. Mensen plaatsen heel veel lichtjes (diya's) in en om hun huis. Op deze manier nodigt men de godin Lakshmi uit om het huis te bezoeken en de bewoners te zegenen. Lakshmi is de godin van geluk, voorspoed en rijkdom.

Eten

Uit respect voor dieren (die ook een atman (ziel) hebben) eten Hindoes vaak geen vlees, zodat er voor hun eten geen dier gedood hoeft te worden. Er zijn ook Hindoes die alleen als zij naar de tempel gaan of als er een religieus feest is geen vlees eten. Het vlees van koeien wordt het liefst helemaal niet gegeten. Zeker niet in India, want daar is de koe een heilig dier. De koe is daar van levensbelang: de koe zorgt voor belangrijke levensmiddelen zoals melk, yoghurt en kaas. En de koe geeft ook mest, waardoor het land vruchtbaar blijft en groenten en rijst kunnen groeien. De mest wordt ook als brandstof gebruikt.